

**Delrapport
om
socialistiska
strategier**

**Programkommissionen
oktober 2013**

**Vänsterpartiet
2013**

Om Vänsterpartiets arbete med socialistiska strategier

Vänsterpartiets kongress i januari 2012 beslutade att ge programkommissionen och partistyrelsen i uppdrag att utforma en socialistisk strategi för 2000-talet. Som det formulerades i motionen som bifölls: "programkommissionen ges i uppdrag att under kommande kongressperiod initiera en bred diskussion om en socialistisk vision för 2000-talet, med deltagande av partimedlemmar, arbetarrörelseorganisationer, folkrörelser, forskare och allmänhet."

Uppdraget har utgjort en stor del av programkommissionens arbete under de senaste två åren. Resultatet av den först etappen av arbetet är ett tema-nummer av Socialistisk Debatt som lanseras på Socialistiskt forum i Stockholm den 23 november 2013.

Texterna som publiceras i Socialistisk Debatt är ett första steg i arbetet med en socialistisk strategi. Programkommissionen ser detta som ett viktigt första steg. För att veta var man ska gå, bör man veta var man står. Därför har vi framför allt valt att i första hand fokusera på en lägesanalys inom några särskilda områden. Programkommissionen har uppmanat författarna att ha ett feministiskt perspektiv och samtidigt valt att vid sidan om detta nummer och arbetet med en socialistisk strategi fundera mer genomgripande på vilka feministiska utvecklingsområden partiprogrammet kan ha i framtiden.

Texterna är skrivna av enskilda författare, de flesta ledamöter i programkommissionen. Vi har också valt att publicera en text i samarbete med Vänsterpartiets programgrupp eko-eko (ekologisk-ekonomiska arbetsgrupp). Författarna har skrivit på uppdrag av programkommissionen, men undertecknar enskilt. Texterna har alltså inte antagits gemensamt i kommissionen utan ska ses som inlägg i en debatt som programkommissionen har initierat.

Det behövs ett fortsatt fördjupat arbete för att kunna presentera en framtida socialistisk strategi. Under nästkommande kongressperiod bör arbetet utvecklas till en konkret strategi med avstamp i en lägesanalys. Förutsättningarna för att fördjupa och bredda den ideologiska diskussionen i Vänsterpartiet och möjligheterna till att fortsätta diskussionen gemensamt med andra berörda organisationer är goda. Programkommissionen har deltagit på seminarier och forum som anordnas utanför partiet, såväl som på interna Vänsterpartiarrangemang. Intresset för en vidare diskussion är stort.

Den av kongressen bifallna motionen beskrev det såhär: "Vi behöver en vision av ett nytt samhälle, som inte är baserat på modeller från det förflutna utan på verkligheten här och nu, och som omfattar de omedelbara steg som behöver tas för att ta oss ur den kris vi befinner oss i och börja bygga något bättre."

En sådan diskussion ska kopplas konkret till vilka dagens strategiska ställningstaganden för att flytta fram arbetarklassens positioner är, samtidigt

som det ska finnas plats för mer långtgående diskussioner rörande en socialistisk strategi. Vänsterpartiet har ofta fokuserat antingen på dagsaktuella reformer eller på stundtals abstrakta programdebatter. De strategiska frågorna har ibland hamnat i skymundan. Arbetet med en socialistisk strategi syftar till att ge ett möjligt svar på inte bara vad som behöver göras, utan också hur det ska göras.

**Ida Gabrielsson, sammankallande, Vänsterpartiets
programkommission**

Innehållsförteckning, Socialistiskt Debatt om socialistiska strategier

Det kommande numret kommer i slutet av november 2013, lanseras på Socialistiskt forum i Stockholm och kan beställas via socdebatt@cmsmarx.org och på www.redplanet.se

Hur är läget, egentligen?

Ali Esbati och **Stefan Lindborg** skriver om politiska styrkeförhållanden och deras betydelse för att formulera en socialistisk strategi. De har tittat närmare på förutsättningarna för en starkare socialistisk rörelse och drar slutsatsen att det finns objektiva förutsättningar för en sådan, men samtidigt hot och farhågor som måste övervinnas.

Ekonomisk maktkoncentration, stagnation och kris

Den ekonomiska maktkoncentrationen är idag större än någonsin tidigare i världshistorien. Hur har detta påverkat kapitalismens och politikens sätt att fungera? **John Hörnquist** skriver om hur detta har påverkat såväl ekonomins sätt att fungera som ramarna för politiken – om sambanden mellan maktkoncentrationen, finanskrisen och nyliberalismen – och pekar på både stora möjligheter och allvarliga hot som utvecklingen ställer demokratin och vänstern inför.

Ägarförhållanden och ekonomiska maktförhållanden, offentligt ägande och styrning i Sverige

Under de senaste 20 åren har vi kunnat se en ägar- och maktförskjutning i Sverige från allt mindre offentligt ägande till privat och ökat utländskt ägande. Avregleringar och utförsäljning av statliga företag har drivit på denna utveckling. Samtidigt har finansbranschen blivit världens största och mest lönsamma bransch. **Christina Snell-Lumio** beskriver här hur ägarförhållanden och ekonomiska maktförhållanden samt offentligt ägande och styrning har utvecklats i Sverige.

Maktförhållanden på arbetsmarknaden

Lägre löneandel, högre arbetslöshet, mer otrygghet och svagare fackföreningar. **Stefan Lindborg** skriver om hur maktförhållanden på arbetsmarknaden förskjutits till kapitalets fördel och slår fast att flytta fram löntagarkollektivets positioner måste vara en avgörande del av en socialistisk strategi för 2010-talet.

Två steg framåt – ett steg tillbaka: läget i den globala könsmaktsordningen

De senaste decennierna har kvinnor globalt sett i ökad utsträckning fått tillträde till arbetsmarknaden – men det har skett under en tid då arbetsmarknaden generellt blivit otryggare i väst och den informella ekonomin har vuxit i syd. **Elisabeth Biström** skriver om kvinnors aktuella situation.

Informalisering och rasifiering: två processer av maktutövning

Anders Nergaard diskuterar två begrepp – informalisering och rasifiering – som försöker fånga processer kring maktutövning. Båda begreppen kan användas för att förstå olika samhällsprocesser, fokus ligger på arbetslivet. Där informalisering är inriktat på att förstå förändringar i (re-) produktionens organisering syftar rasifiering till att fånga hur makt utövas genom skapande, särskiljande och rangordnande av grupper av människor.

En grön arbetstidsförkortning? Om samband mellan arbetstid, tillväxt och miljöpåverkan

Det finns nu forskningsstöd för att arbetstidsförkortning leder till minskad miljöpåverkan. Mycket tyder till och med på att arbetstidsförkortning är en helt central del av en socialt och ekologisk hållbar klimatpolitik. **Rikard Warlenius** menar att det är goda nyheter för vänstern även om den inte oreflekterat bör överta den tillväxtkritiska rörelsens argument.

Nu efter strejken skäms jag inte - klass i sig och för sig

Eric Olin Wrights forskning om klassmedvetande och kopplingen till facklig organisering, hur man kan se på familjer med delad klasstillhörighet och hur det påverkar jämställdheten, klasskillnader i Sverige och attacken mot arbetarklassbegreppet. **Emelie Kinberg** skriver brett om klass med grunden i det ekonomiska och med siktet mot en socialistisk strategi.

Nedslag i debatten om ideologiproduktion

En utveckling av vänsterns analys och förhållningssätt till ideologiproduktion – hur den går till och kan förändras – är viktiga pusselbitar i varje strategi för att förändra samhället. Det menar **Ali Esbati** som här diskuterar vad ideologi inte är, klassamhällets olika bottnar och lärdomar från högern.

Ideologiproduktion i dagens Sverige

En traditionell marxistisk analys fokuserar på basen, de materiella villkoren, och överbyggnaden kan oftast avfärdas som falskt medvetande. I Vänsterpartiets partiprogram och hos senare marxistiska teoretiker har ideologiproduktionen alltmer blivit central. **Jessika Svensson** ger en bild av Vänsterpartiets förhållningssätt till ideologiproduktion och beskriver hur borgarna i Sverige alltmer tagit över problemformuleringsprivilegiet.

Att demokratisera den offentliga sektorn

Ali Esbati och **Stefan Lindborg** skissar på ramarna för en strategi för att demokratisera den offentliga sektorn och därmed bryta med New Public Management och stärka inflytandet för anställda och brukare. De har också tittat

närmare på de norska modellkommunerna och Kommunals arbete med mönsterarbetsplatser.

Är familjepolitik viktig i en socialistisk strategi?

I en socialistisk strategi står ofta de makroekonomiska strukturerna i centrum. Men familjen som institution är inte bara central ur feministiskt perspektiv utan en bas för dagens konsumtionssamhälle och kapitalismen. **Jessika Svensson** diskuterar vilket plats familjen som institution kan ha i en socialistisk strategi.

Utan organisering går det inte – Alby är till salu

Under det gångna året har en hård politisk strid utspelat sig i Botkyrka. Det handlar om privatiseringen av 1 300 allmännyttiga bostäder i Alby. **Elisabeth Biström** var med när organisationen ”Alby är inte till salu” kom att bildas och här beskriver hon deras arbete och vilken roll Vänsterpartiet Botkyrka spelade i kampen om Albybergets allmännytta.

Imperialismen som underskattat strategiskt problem

”Globaliseringen” lovade en värld där allt var möjligt – men erbjöd motsatsen. **John Hörnquist** skriver om hur den imperialistiska världsordningen ständigt undergräver vänsterns strategier – inte bara i Syd – utan i länder som Sverige. Artikeln har tidigare publicerats i Socialistisk Debatt nr 202 ”Imperialismen på 2000-talet” och återges här något redigerad.

Medverkandelista:

Elisabeth Biström är politisk sekreterare för Vänsterpartiet i Botkyrka och ledamot i Vänsterpartiets programkommission.

Ali Esbati är verksamhetschef för den fackliga tankesmedjan Manifest Analyse och ledamot i Vänsterpartiets programkommission.

John Hörnquist är chef för Vänsterpartiets enhet för politikutveckling och studier och ledamot i Vänsterpartiets programkommission.

Emelie Kinberg är ledamot i Vänsterpartiets programkommission.

Stefan Lindborg är förbundsordförande för Ung vänster och adjungerad till Vänsterpartiets programkommissions arbete med socialistisk strategi.

Anders Neergaard är universitetslektor vid Institutet för forskning om migration, etnicitet och samhälle (REMESO), Linköpings universitet, och ledamot i Vänsterpartiets programkommission.

Christina Snell-Lumio är distriktsordförande för Vänsterpartiet Norrbotten och ledamot i Vänsterpartiets programkommission.

Jessika Svensson bor i Jämtland, är fil dr i folkhälsovetenskap och ledamot av Vänsterpartiets programkommission.

Rikard Warlenius är doktorand i humanekologi vid Lunds universitet och ledamot av Vänsterpartiets ekologisk-ekonomiska arbetsgrupp.